

ĐOÀN VĂN BÌNH

SƠN WHERE
ĐỒN THE EARTH
ĐỒNG BREATHES
Nơi Trái Đất thở

**Hành trình
vào hang động
lớn nhất thế giới**

*An Expedition into the
World's Largest Cave*

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU.....	8
---------------------	---

LỜI MỞ ĐẦU.....	12
-----------------	----

LỜI CẢM ƠN.....	22
-----------------	----

PHẦN I: TRƯỚC CỬA HANG

CHƯƠNG 1: Đồng Hới – Phong Nha:	
Trước khi vào lòng đất	32

CHƯƠNG 2: Đêm briefing và	
cuộc gặp Hồ Khanh.....	58

CHƯƠNG 3: Bản Đoòng – ngưỡng cửa con người.....	74
--	----

CHƯƠNG 4: Hang Én – đêm đầu tiên	
trong tiếng chim.....	96

PHẦN II: ĐI VÀO NƠI TRÁI ĐẤT THỞ

CHƯƠNG 5: Cửa Sơn Đoòng.....	130
-------------------------------------	-----

CHƯƠNG 6: Angel's Pond – Hồ Tiên	
dưới lòng Sơn Đoòng	158

CHƯƠNG 7: Dưới vòm đá khổng lồ	184
---	-----

PHẦN III: ÁNH SÁNG TRONG LÒNG ĐẤT

CHƯƠNG 8: Garden of Eva – khu rừng ở Hồ sụt 1.....	204
---	-----

CHƯƠNG 9: Wedding Cake	
và ký ức của đá.....	222

CONTENTS

FOREWORD	9
OPENING NOTE	13
ACKNOWLEDGEMENTS.....	23

PART I: BEFORE THE CAVE ENTRANCE

CHAPTER 1: Dong Hoi – Phong Nha: Before Entering the Earth.....	33
CHAPTER 2: The Briefing Night and the Meeting with Ho Khanh.....	59
CHAPTER 3: Doong Village – The Human Threshold	75
CHAPTER 4: En Cave – The First Night among the Swallows.....	97

PART II: ENTERING THE PLACE WHERE THE EARTH BREATHES

CHAPTER 5: The Entrance to Son Doong	131
CHAPTER 6: Angel's Pond – Ho Tien beneath Son Doong.....	159
CHAPTER 7: Beneath the Giant Vault of Stone.....	185

PART III: LIGHT IN THE UNDERGROUND

CHAPTER 8: Garden of Eva – The Forest in Doline 1.....	205
CHAPTER 9: Wedding Cake and the Memory of Stone	223

CHƯƠNG 10: Garden of Edam 238

CHƯƠNG 11: Bãi trại 2 – Đêm khô
trong lòng đá 258

PHẦN IV: CON NGƯỜI VÀ GIỚI HẠN

CHƯƠNG 12: Những con người giữ nhịp
cho Sơn Đoòng 284

CHƯƠNG 13: Cá không mất và đường bùn 302

CHƯƠNG 14: Bức tường Việt Nam 324

PHẦN V: TRỞ VỀ VÀ NHÌN RỘNG HƠN

CHƯƠNG 15: Trở lại mặt đất 350

CHƯƠNG 16: Đêm Đồng Hới sau Sơn Đoòng 368

CHƯƠNG 17: CDiscovery – chúng tôi đã đi,
đã học cùng nhau trong lòng đất 380

CHƯƠNG 18: Một kỳ quan được gìn giữ
bằng giới hạn 404

CHƯƠNG 19: Sơn Đoòng và phần sâu thẳm
của Việt Nam 432

CHƯƠNG 20: Sơn Đoòng dạy gì về
quản trị doanh nghiệp? 466

HẸN GẶP LẠI, TRƯỜNG SƠN 472

LỜI KẾT 480

TÀI LIỆU THAM KHẢO 484

NHỮNG CON ĐƯỜNG CHƯA VẼ 494

CHAPTER 10: Garden of Edam.....	239
CHAPTER 11: Camp 2 – A Dry Night in the Heart of Stone.....	259

PART IV: HUMAN BEINGS AND LIMITS

CHAPTER 12: The People Who Keep the Rhythm of Son Doong	285
CHAPTER 13: Eyeless Fish and the Mud Passage.....	303
CHAPTER 14: The Great Wall of Vietnam.....	325

PART V: RETURNING AND LOOKING FURTHER

CHAPTER 15: Back to the Surface	351
CHAPTER 16: A Night in Dong Hoi after Son Doong.....	369
CHAPTER 17: CDiscovery – We Went and Learned Together beneath the Earth.....	381
CHAPTER 18: A Wonder Preserved by Limits.....	405
CHAPTER 19: Son Doong and the Deep Part of Vietnam	433
CHAPTER 20: What Does Sơn Đoòng Teach Us About Business Management?	467

SEE YOU AGAIN, TRUONG SON.....	473
EPILOGUE.....	481
REFERENCES.....	485
THE UNCHARTED PATHS	495

LỜI GIỚI THIỆU

Có những cuốn sách xuất hiện không chỉ để kể lại một chuyến đi, mà để định nghĩa lại thế giới quan và thay đổi cách chúng ta nhìn nhận về giá trị thực sự của cuộc sống. Cuốn sách *Sơn Đoòng - Nơi Trái Đất thở* của ông Đoàn Văn Bình, Chủ tịch Tập đoàn CEO, chính là một tác phẩm như thế. Đây hoàn toàn không phải là những trang nhật ký lữ hành ghi chép các cột mốc địa lý thông thường, mà là sự đúc kết từ những trải nghiệm thực tế và tâm tư đầy chiều sâu của một người đã dành cả đời để đi, để dần thân và thấu hiểu thế giới.

Trước khi lật mở những trang sách này, độc giả sẽ bị thuyết phục bởi bản lĩnh của tác giả và những người bạn đồng hành. Tác giả là người lữ hành kỳ cựu đúng nghĩa, từng đi qua và khám phá những vùng đất độc đáo tại hơn 150 quốc gia và vùng lãnh thổ trên khắp hành tinh. Từ những vùng nông thôn đến miền núi; từ hải đảo xa xôi, đến đô thị phồn hoa; từ sa mạc đến các dòng sông băng; từ đáy biển sâu đến các ngọn núi lửa; từ Cực Nam Địa lý - nơi tận cùng Trái Đất, băng giá, khắc nghiệt nhất đến Cực Bắc Địa lý - nơi trên cùng của địa cầu, xa tít, gió, băng trôi; từ 7 châu lục đến 5 đại dương, dấu chân của tác giả đều đã in dấu. Thế nhưng, sau tất cả những vạn dặm xa xôi ấy, điểm dừng chân khiến tác giả đã dành sự trân trọng đặc biệt nhất lại nằm ngay trên dải đất hình chữ S: ngay trong lòng quê hương Việt Nam.

Cuốn sách này mang lại cho người đọc sự thay đổi về tư duy “chinh phục”. Bằng lối viết trực diện nhưng đầy chiêm nghiệm, ông Đoàn Văn Bình đã phác họa một hành trình dần thân đầy thử thách. Khi đối thoại với không gian vĩ đại của tự nhiên, tác giả đã nhìn nhận rõ ràng mối tương quan giữa con

FOREWORD

There are books that do more than just tell the story of a journey; they reshape our perspective and change how we value life. *Son Doong – Where the Earth Breathes* by Mr. Doan Van Binh, Chairman of CEO Group, is one of those books. This is definitely not a typical travel diary focused on geographical milestones. Instead, it is a collection of practical experiences and deep reflections from a man who has spent his life traveling, exploring, and learning about the world.

Before opening this book, readers will be inspired by the strong mindset of the author and his team. The author is a seasoned traveler in the truest sense, having journeyed through and explored extraordinary places in more than 150 countries and territories across the globe. From rural landscapes to mountain regions; from remote islands to bustling cities; from deserts to glaciers; from the depths of the sea to volcanic peaks; from the Geographic South Pole—the frozen, unforgiving end of the Earth—to the Geographic North Pole, at the very top of the world, distant amid wind and drifting ice; across all 7 continents and 5 oceans, the author’s footsteps have left their mark. Yet after all those tens of thousands of miles, the place that has earned the author’s deepest and most enduring affection lies not in some faraway corner of the world, but on the S-shaped land of his own homeland: Vietnam.

This book changes how we think about “conquering” nature. Through a direct and thoughtful narrative, Mr. Doan Van Binh shows us a challenging and committing journey.

người và thế giới xung quanh, để thấy rằng chúng ta đang được thiên nhiên đón nhận, và điều duy nhất cần mang theo chính là lòng biết ơn sâu sắc cùng một thái độ tôn trọng tuyệt đối.

Cuốn sách kéo người đọc vào một không gian trải nghiệm đặc biệt, nơi mọi kết nối với công nghệ và nhịp sống đô thị hoàn toàn biến mất. Giữa lòng đất sâu, giá trị của hành trình không nằm ở những thách thức địa hình, mà được đo đếm bằng sự tĩnh lặng để lắng nghe chính mình và sự gắn kết vô hình giữa những người đồng hành. Tác giả đã khéo léo khắc họa cách mà sự sẻ chia, tinh thần kỷ luật và lòng tin tưởng lẫn nhau giúp cả đoàn vượt qua những giới hạn thông thường. Qua góc nhìn của một nhà lãnh đạo, ông Đoàn Văn Bình cho thấy mỗi bước đi khó khăn thực chất là một cơ hội lớn để thấu hiểu bản thân và nâng tầm giá trị của tình bạn.

Dư âm lớn nhất sau khi khép lại cuốn sách chính là sự trỗi dậy mạnh mẽ của lòng tự hào dân tộc. Sau khi đã đi khắp thế giới, chứng kiến biết bao kỳ quan xứ người, tác giả và những người bạn đồng hành nhận ra rằng nơi mang lại cho họ sự chấn động mạnh mẽ nhất, nơi chạm đến phần sâu thẳm nhất trong tâm hồn họ, chính là đất mẹ Việt Nam.

Sơn Đoòng – Nơi Trái Đất thở là một nguồn cảm hứng lớn dành cho những ai dám dẫn thân, dám khám phá và yêu thiên nhiên. Cuốn sách chắc chắn sẽ làm thay đổi sâu sắc cách chúng ta nhìn nhận về những hành trình: đi không phải để tích lũy thành tích hay ghi danh, mà đi là để thay đổi cách nhìn về thế giới xung quanh, để thấu hiểu thời đại và tìm lại chính mình.

Xin trân trọng giới thiệu đến quý độc giả một tác phẩm mạnh mẽ, được viết bằng cả trái tim, bằng bản lĩnh dẫn thân và lòng tự hào sâu sắc đối với quê hương xứ sở của tác giả Đoàn Văn Bình cùng những người bạn đồng hành.

Nguyễn Châu Á

Founder & CEO Oxalis Adventure

Facing the vastness of nature, the author clearly sees the relationship between humans and the environment. He reminds us that we are welcomed by nature, and that the only things we should carry with us are deep gratitude and absolute respect.

The book takes readers into a unique environment where all connections to technology and busy city life completely disappear. Deep underground, the real value of the journey is not about physical obstacles, but is measured by the silence to listen to oneself and the unwritten bond among teammates. The author masterfully shows how shared moments, discipline, and mutual trust help the team push past ordinary limits. From a leader's perspective, Mr. Doan Van Binh proves that every difficult step is a great opportunity to understand ourselves and build meaningful camaraderie.

The strongest message left after closing this book is a powerful surge of national pride. After traveling the world and seeing countless wonders, the author and his team realized that the place that moved them the most and touched their hearts most deeply is Vietnam.

Son Doong – Where the Earth Breathes is a major source of inspiration for anyone who loves exploration and nature. It will fundamentally change how we view a journey: we do not travel to accumulate accomplishments or make a name for ourselves; we travel to change how we see the world, understand our era, and find who we truly are.

It is my honor to introduce a powerful book written with a full heart, an adventurous spirit, and a deep sense of pride in our homeland by Mr. Doan Van Binh and his companions.

Nguyen Chau A

Founder & CEO of Oxalis Adventure

LỜI MỞ ĐẦU

Có những nơi ta đến để nhìn ngắm. Có những nơi ta đến để ghi thêm một dấu mốc trong đời. Nhưng cũng có những nơi, sau khi trở về, ta hiểu rằng mình không chỉ vừa đi qua một điểm đến, mà đã đi qua một phần sâu thẳm của đất nước, của thiên nhiên và của chính mình.

Với tôi, Sơn Đoòng là một nơi đúng như vậy.

Trước khi bước vào Sơn Đoòng, tôi đã biết nhiều con số về hang động này. Sơn Đoòng là hang động tự nhiên lớn nhất thế giới tính theo thể tích. Hang nằm trong vùng lõi Vườn quốc gia Phong Nha – Kẻ Bàng, giữa dãy Trường Sơn. Trong hang có sông ngầm, hồ sụt, rừng, hệ sinh thái riêng, cả những cấu trúc đá được nước và thời gian tạo nên qua hàng triệu năm. Những thông tin ấy đủ để tạo nên sự hào hứng. Nhưng sau chuyến đi, tôi nhận ra rằng các con số chỉ là phần rất nhỏ của Sơn Đoòng.

Không chỉ lớn vì chiều cao, chiều rộng hay thể tích. Lớn vì khi đứng trước cửa hang, nghe gió và sương thổi ra từ lòng núi, ta có cảm giác Trái Đất không phải một khối vật chất im lặng dưới chân mình, mà là một cơ thể đang sống. Lớn vì trong bóng tối sâu hàng trăm mét dưới lòng đất, ta nghe rõ hơn tiếng nước, tiếng đá, tiếng bước chân, tiếng người gọi nhau qua dây an toàn. Lớn vì ở đó, hai khu rừng có thể mọc lên trong lòng hang, dưới những giếng trời mở ra từ vòm đá sụp xuống từ rất lâu trước khi có mặt chúng ta.

OPENING NOTE

There are places we visit simply to look around. There are places we visit to add another milestone to our lives. But there are also places that, once we return, make us realize that we have not merely passed through a destination, but through a deep part of our country, of nature, and of ourselves.

Before entering Son Doong, I already knew many numbers about this cave. Son Doong is the world's largest natural cave by volume. It lies in the core zone of Phong Nha – Ke Bang National Park, amid the Truong Son Range. Inside the cave are underground rivers, dolines, forests, a distinct ecosystem, and stone formations shaped by water and time over millions of years. Those facts were enough to stir excitement. But after the expedition, I realized that numbers make up only a very small part of Son Doong.

Son Doong is greater than every description of it.

It is great not only because of its height, width, or volume. It is great because, when standing before its entrance, listening to wind and mist breathing out from inside the mountain, one feels that the Earth is not a silent mass of matter beneath our feet, but a living body. It is great because, in the deep darkness hundreds of meters below the surface, one hears more clearly the sound of water, stone, footsteps, and people calling to one another across safety ropes. It is great because, in that place, two forests can grow inside a cave, beneath skylights opened by collapsed vaults of stone long before we existed.

Tên cuốn sách này, *Sơn Đoòng – Nơi Trái Đất thở*, đến từ cảm giác ấy.

Trong hành trình này, tôi không muốn kể câu chuyện chinh phục Sơn Đoòng. Thật ra, không ai chinh phục được Sơn Đoòng. Chúng ta chỉ có thể được phép đi qua nó trong một thời gian rất ngắn, bằng sự chuẩn bị kỹ lưỡng, kỷ luật, bằng sự hỗ trợ của nhiều người và thái độ khiêm nhường trước thiên nhiên. Sơn Đoòng đã tồn tại từ trước chúng ta rất lâu và nếu được gìn giữ đúng cách, nơi đây sẽ còn vẹn nguyên mãi, ngay cả khi chúng ta đã rời đi.

Cuốn sách này được viết từ bốn cảm nhận chính.

Trước hết, Sơn Đoòng hiện lên trong tôi như một cơ thể sống. Cửa hang như một nơi thở ra hơi nước, sương và gió lạnh. Suối ngầm như mạch chảy âm thầm. Hai hố sụt như những khoảng mở để ánh sáng, mưa, cây cối và sự sống đi xuống lòng đất. Những vòm đá, thạch nhũ, măng đá, ngọc động, ruộng bậc thang canxiit giống như ký ức của Trái Đất được giữ lại trong đá. Trong hang, mọi thứ đều chậm, sâu và lặng, nhưng không chết. Ngược lại, Sơn Đoòng làm tôi có cảm giác sự sống đang diễn ra theo một nhịp khác, vừa cổ xưa lại vừa bên bở.

Cảm nhận thứ hai là con người trở nên nhỏ bé trước thiên nhiên. Ngay từ buổi briefing đầu tiên, khi nghe những quy định về an toàn và bảo tồn, tôi hiểu rằng hành trình này không dành cho sự tùy hứng. Không tự ý rời đoàn, không vượt lên trước hướng dẫn viên, không chạm vào thạch nhũ, không lấy đi bất cứ thứ gì trong hang, không để lại rác, không dùng những vật dụng có thể làm tổn thương môi trường. Những quy định ấy không làm hành trình bớt tự do mà ngược lại, chúng giúp ta hiểu rằng tự do trong thiên nhiên phải đi cùng trách nhiệm. Trong Sơn Đoòng,

The title of this book, *Son Doong – Where the Earth Breathes*, comes from that feeling.

In this expedition, I do not wish to tell a story of conquering Son Doong. In truth, no one can conquer Son Doong. We can only be allowed to pass through it for a very short time, with careful preparation, discipline, the support of many people, and a humble attitude toward nature. Son Doong existed long before us, and if properly protected, it will remain intact long after we have left.

This book is written from four main impressions.

First, Son Doong appeared to me as a living body. The cave entrance is where it exhales vapor, mist, and cold wind. The underground stream is like a silent current running through it. The two dolines are openings through which light, rain, trees, and life descend into the earth. The vaults of stone, stalactites, stalagmites, cave pearls, and calcite terraces are like memories of the Earth preserved in rock. Inside the cave, everything is slow, deep, and quiet, but not dead. On the contrary, Son Doong gave me the feeling that life was unfolding there according to another rhythm, both ancient and enduring.

The second impression is that human beings become small before nature. From the very first briefing, as I listened to the rules on safety and conservation, I understood that this expedition was not for spontaneity. Do not leave the group. Do not move ahead of the guide. Do not touch the stalactites. Do not take anything from the cave. Do not leave waste behind. Do not use anything that may harm the environment. These rules did not make the expedition less free. On the contrary, they helped us understand that freedom in nature must go hand in hand with responsibility. In Son Doong, every step requires care.

từng bước chân đều cần sự cẩn trọng. Từng tiếng hô “rope free” hay “taking in” đều nhắc ta rằng sự an toàn của một người gắn với sự an toàn của cả đoàn.

Cảm nhận thứ ba là một kỳ quan chỉ thật sự có giá trị khi được gìn giữ và phát triển bền vững. Sơn Đoòng do thiên nhiên tạo ra nhưng để Sơn Đoòng được thế giới biết đến và vẫn còn nguyên vẹn như hôm nay, đó là công sức của nhiều con người. Có Hồ Khanh, người đã gặp cửa hang trong rừng và nhiều năm sau tìm lại được nó. Có Howard Limbert và đội thám hiểm hang động Anh – Việt đã khảo sát, đo vẽ, xác lập tầm vóc của Sơn Đoòng và đưa kỳ quan này ra ánh sáng quốc tế. Có Nguyễn Châu Á và Oxalis, những người tổ chức, vận hành, đào tạo đội ngũ, tạo sinh kế cho người địa phương và kiên trì với mô hình du lịch giới hạn. Có các hướng dẫn viên, chuyên gia & trợ lý an toàn, khuân vác, đầu bếp, những người âm thầm giữ nhịp cho từng chuyến đi. Có Bản Đoòng, có Phong Nha, có những người dân địa phương đang sống cùng sự thay đổi mà Sơn Đoòng mang lại.

Sơn Đoòng mang đến một bài học: du lịch có thể thay đổi một vùng đất và những thế hệ người địa phương sống tại đây nhờ tập trung phát triển sản phẩm đẳng cấp thế giới, tạo sự khan hiếm và khao khát khám phá từ du khách khắp nơi trên thế giới. Với Sơn Đoòng, giới hạn không phải là sự thiếu hụt, mà là một phần của giá trị. Giới hạn số khách, giới hạn lối đi, giới hạn tác động, giới hạn sự can thiệp của con người. Chính những giới hạn ấy giúp Sơn Đoòng vẫn là Sơn Đoòng.

Cảm nhận thứ tư, và cũng là dư âm sau chuyến đi, là tình yêu Việt Nam. Tôi đã đi qua nhiều vùng đất trên thế giới. Nhưng khi đi trong lòng Sơn Đoòng, khi ngồi dưới tán

Every call of “rope free” or “taking in” reminds us that one person’s safety is tied to the safety of the whole group.

The third impression is that a wonder only truly has value when it is preserved and developed sustainably. Son Doong was created by nature, but for Son Doong to become known to the world while remaining intact today, many people have contributed their effort. There is Ho Khanh, the man who once came across the cave entrance in the forest and found it again many years later. There are Howard Limbert and the British-Vietnamese cave expedition team, who surveyed, mapped, and established the scale of Son Doong, bringing this wonder into the international light. There are Nguyen Chau A and Oxalis, who organized and operated the tours, trained teams, created livelihoods for local people, and remained committed to a model of limited tourism. There are guides, cave experts, safety assistants, porters, and cooks, the people who quietly keep the rhythm of each expedition. There is Doong Village, there is Phong Nha, and there are local people living through the changes Son Doong has brought.

Son Doong teaches a powerful lesson: tourism can transform an entire region and uplift generations of local communities by creating a world-class experience, preserving its rarity, and inspiring travelers from across the globe with the desire to explore it. With Son Doong, limits are not a deficiency, but part of its value. Limits on visitors, on pathways, on impact, on human intervention. It is precisely those limits that allow Son Doong to remain Son Doong.

cây ở Bản Đoòng, khi nghe tiếng chim trong Hang Én, khi tắt đèn giữa làn nước lạnh ở nơi tôi gọi là Angel's Pond – Hồ Tiên, khi đứng trước khu rừng nhỏ ở Hồ sục 1 mà tôi muốn gọi là Garden of Eva, khi lặng im trong Garden of Edam, khi leo Bức tường Việt Nam và nghe tiếng vỗ tay của đồng đội, tôi thấy Việt Nam hiện lên không phải bằng khẩu hiệu. Việt Nam hiện lên bằng đất, đá, nước, rừng, bóng tối, ánh sáng, mồ hôi, tiếng cười và những bàn tay nâng đỡ nhau.

Cuốn sách này vì thế không chỉ là ký ức về một chuyến thám hiểm. Nó là một lời tri ân.

Tri ân Sơn Đoòng vì đã cho tôi cảm giác được đi vào một phần rất sâu của Trái Đất. Tri ân Trường Sơn, Phong Nha – Kẻ Bàng, Bản Đoòng và những con người đã làm nên linh hồn của vùng đất ấy. Tri ân Hồ Khanh, Howard Limbert, Nguyễn Châu Á, Oxalis và toàn bộ đội ngũ guide, khuôn vác, trợ lý an toàn, đầu bếp đã giúp chúng tôi đi qua hành trình an toàn. Tri ân các thành viên CDiscovery và anh Phước, anh Xuân – những đồng đội đã cùng tôi đi qua bóng tối, bùn, nước, đá, dây và ánh sáng.

Tôi viết cuốn sách này không phải như một hướng dẫn du lịch, cũng không phải như một bản báo cáo khoa học. Tôi viết như một người đã đi qua Sơn Đoòng và muốn giữ lại những gì mình đã thấy, đã nghe, đã nghĩ, đã biết ơn. Phần nhật ký trong sách sẽ giữ lại những ghi chép thật của chuyến đi. Các BOX tư liệu bổ sung những thông tin cần thiết. Ảnh, bản đồ, sơ đồ sẽ cùng những con chữ kể tiếp phần câu chuyện mà ngôn ngữ không thể nói hết.

Tôi đi vào Sơn Đoòng không phải để chinh phục hang động lớn nhất thế giới, mà để lắng nghe một phần của Trái Đất đang thở trong lòng Việt Nam.

The fourth impression, and also the echo that remained after the expedition, is love for Vietnam. I have traveled through many lands around the world. But when walking in the heart of Son Doong, when sitting under the trees in Doong Village, when listening to the birds in En Cave, when turning off the lights in the cold water of the place I call Angel's Pond – Ho Tien, when standing before the small forest in Doline 1 that I wish to call Garden of Eva, when sitting in silence in Garden of Edam, when climbing The Great Wall of Vietnam and hearing the applause of my teammates, I saw Vietnam appear not as a slogan. Vietnam appeared as earth, stone, water, forest, darkness, light, sweat, laughter, and hands reaching out to support one another.

This book, therefore, is not only a memory of an expedition. It is an expression of gratitude.

Gratitude to Son Doong for giving me the feeling of entering a very deep part of the Earth. Gratitude to Truong Son, Phong Nha – Ke Bang, Doong Village, and the people who make up the soul of this land. Gratitude to Ho Khanh, Howard Limbert, Nguyen Chau A, Oxalis, and the entire team of guides, porters, safety assistants, and cooks who helped us complete the expedition safely. Gratitude to the members of CDiscovery, and to Mr. Phuoc and Mr. Xuan, my companions who walked with me through darkness, mud, water, stone, ropes, and light.

I write this book not as a travel guide, nor as a scientific report. I write as someone who has passed through Son Doong and wishes to preserve what I saw, heard, thought, and felt grateful for. The diary sections in this book retain the true notes from the expedition. The boxes provide necessary supporting information. Photographs, maps,

Và khi trở về, tôi hiểu rằng phần sâu ấy không chỉ nằm dưới lòng đất. Nó còn nằm trong cách chúng ta biết yêu, biết giữ, biết tự hào và chịu trách nhiệm với những gì thiên nhiên đã trao cho đất nước mình.

Toàn bộ tiền bản quyền và các khoản thu nhập của tác giả từ cuốn sách này sẽ được dành để tài trợ cho các hoạt động thiện nguyện thông qua Quỹ Ngày mai tươi sáng, UNICEF Việt Nam và Oxalis Foundation, với mong muốn những giá trị mà Sơn Đoòng truyền cảm hứng sẽ tiếp tục được lan tỏa đến cộng đồng.

and route diagrams will join the words in telling the parts of the story that language alone cannot fully express.

I entered Son Doong not to conquer the largest cave in the world, but to listen to a part of the Earth breathing inside Vietnam.

And when I returned, I understood that this depth does not lie only beneath the ground. It also lies in the way we know how to love, preserve, take pride in, and take responsibility for what nature has entrusted to our country.

All royalties and the author's proceeds from this book will be dedicated to support charitable initiatives through the Bright Tomorrow Fund, UNICEF Vietnam, and the Oxalis Foundation, with the hope that the values inspired by Son Doong will continue to spread throughout the community.